

Беник Н.Г.

ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СУДНОБУДІВНОГО-СУДНОРЕМОНТНОГО КОМПЛЕКСУ ДУНАЙСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті виявлені та проаналізовані фактори зовнішнього і внутрішнього середовища суднобудівельно-судноремонтного комплексу Дунайського регіону для визначення стратегії подальшого розвитку, та проведено його SWOT-аналіз для виявлення найбільш впливових чинників.

Ключові слова: SWOT-аналіз, стратегія розвитку, кластер, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Для України створення високоінтегрованих структур з максимально легким перетіканням технологій, кваліфікованих кадрів і капіталу набуває винятково важливе значення. Обумовлюється це тим, що в результаті приватизації і децентралізації управління науково-технічний потенціал країни не адаптувався до нових умов господарювання, що призводить до втрати можливостей економічного зростання.

Стан і розвиток водного транспорту мають для України виняткове значення. Транспорт, поряд з іншими інфраструктурними галузями, забезпечує базові умови життєдіяльності суспільства, будучи важливим інструментом досягнення соціальних, економічних, зовнішньополітичних цілей.

Однак, незважаючи на очевидну значимість водного транспорту, необхідно відзначити наявність негативних тенденцій в даній галузі економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль і місце стратегічного управління в забезпеченні конкурентоспроможності підприємств в тій чи іншій мірі досліджувалися багатьма вітчизняними і закордонними вченими, такими як: Г.Л. Азоева, В.М. Архипова, О.Р. Верховской, А.П. Градова, П.С. Зав'ялова, В.С. Кабакова, А.Є. Карлика, Г.Б. Клейнера, В.В. Окрепилова, І.Г. Окрепи-ловой, О.М. Петрова, С.Е. Пивоварова, В.Є. Рохчина, Ю.А. Юданова, І. Ансоффа, Б. Карлофа, Ф. Котлера, Р. Мінцберга, М. Портера, А. Стрикленда, А. Томпсона і ін.

Невирішена частина проблеми. Нездатність вітчизняних верфей успішно конкурувати із закордонними судноремонтними заводами призводить до того, що основна частка замовлень на здійснення суднобудівельно-судноремонтних робіт реалізується за кордоном.

Кризовий стан підприємств суднобудування і судноремонту в Україні вимагає перегляду стратегії діяльності цих підприємств, пошуку принципово нових стратегічних альтернатив, які могли б забезпечити не тільки виживання підприємств, забезпечити поліпшення основних фінансово-економічних показників, але і підвищити конкурентоспроможність продукції та послуг.

Мета дослідження полягає у аналізі внутрішнього й зовнішнього середовища підприємств суднобудівного-судноремонтного комплексу Дунайського регіону, та визначенні стратегії управління структурними перетвореннями.

Виклад основного матеріалу. Реалізація комплексу заходів повинна проходити, насамперед, на основі структурних перетворень, спрямованих на приведення суднобудівельно-судноремонтної галузі у відповідність з об'єктивними якісно і кількісно, що змінилися завданнями сучасних потреб суднобудування і судноремонту, надання галузі нового вигляду, основу якого повинна скласти група конкурентоспроможних підприємств.

Галузева специфіка (одиничний і дрібносерійне виробництво, висока тривалість виробничого циклу), залежність якості будівництва і ремонту суден від стану матеріально-технічної бази і використовуваних технологій обумовлюють необхідність виявлення і оцінки

впливу цих факторів на конкурентний потенціал суднобудівельно-судноремонтних підприємств.

Тому до оцінки і формування конкурентного потенціалу вітчизняних суднобудівельно-судноремонтних підприємств потрібно підходити з якісно іншої науково обґрунтованої економічної позиції, що враховує всі особливості функціонування підприємств галузі, як в країні в цілому, так і на регіональних ринках.

Розробка стратегії управління структурними перетвореннями суднобудівельно-судноремонтної галузі вимагає пошуку адекватних способів використання і комбінування різних форм об'єднання підприємств. Ця стратегія повинна відповідати цілям, особливостями та умовами регіонального розвитку суднобудування і ремонту.

Пріоритетними напрямками для підвищення конкурентоспроможних позицій підприємств суднобудівельно-судноремонтної промисловості Дунайського регіону є розвиток суднобудівельно-судноремонтного кластеру, орієнтованого на забезпечення технологічного та інноваційного лідерства в Одеській області.

В Одеській області на річці Дунай є судноремонтні і суднобудівні заводи у Вилковому, Кілії і два заводи в Ізмаїлі. Велике значення має Приватне акціонерне підприємство "Українське Дунайське пароплавство", яке володіє морським універсальним флотом, різних річковим флотом - як самохідним, так і несамохідним, власним контейнерним парком, а також сприятливе географічне розташування порту Рені, порту Ізмаїл, Кілійського суднобудівельно-судноремонтного заводу та ін., сприяє функціонуванню в українському Придунав'я потужного транспортного вузла, який забезпечує зовнішньоекономічні інтереси України в придунайських країнах, а також в країнах Чорного і Середземного морів.

У зв'язку з цим зростає необхідність вирішення проблеми формування механізму створення кластеру та пошуку ефективних корпоративних форм інтеграції суднобудівельно-судноремонтної промисловості Одеської області, де необхідно враховувати не тільки об'єктивну економічну ситуації, але і умови зовнішнього оточення, які включають як макроекономічну ситуацію, так і законодавче забезпечення. Створення кластера є важливим, але лише одним з перших кроків на шляху ефективного розвитку суднобудівельно-судноремонтної галузі і транспорту в цілому.

Досвід останніх років показує, що створення кластерів в Україні достатньо високі. Переважання на ринку економічної потужності найбільших корпорацій є типовим для всіх розвинених країн. Навколо таких корпорацій локалізується мережа підприємств малого і середнього бізнесу, пов'язаних з головною компанією договірними і контрактними відносинами, що створює для цих підприємств можливості сталого розвитку.

Сьогодні кластери розвиваються в Івано-Франківській, Волинській, Рівненській, Полтавській, Сумській, Харківській областях, м. Севастополі.

Для того щоб визначити стратегію розвитку необхідно виявити і проаналізувати фактори зовнішнього і внутрішнього середовища. При цьому можна використовувати такий інструмент, як SWOT-аналіз (аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації), який допоможе підприємству зосередити увагу на стратегічно важливих питаннях.

Схематично процес SWOT-аналізу наведений на рис. 1.

В основу даної методології аналізу покладена теорія М. Портера про конкурентоспроможність організації у власній галузі [1], а основні регіональні підприємства здатні будувати і здійснювати ремонт судів будь-якого класу і призначення та інші технічні засоби.

Аналізу підлягають сильні сторони (Strength), слабкі сторони (Weakness) внутрішнього середовища, а також можливості (Opportunities) і загрози (Threats) зовнішнього середовища організації. Методологія SWOT-аналізу передбачає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, після цього встановлення зв'язків між ними, які в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії організації.

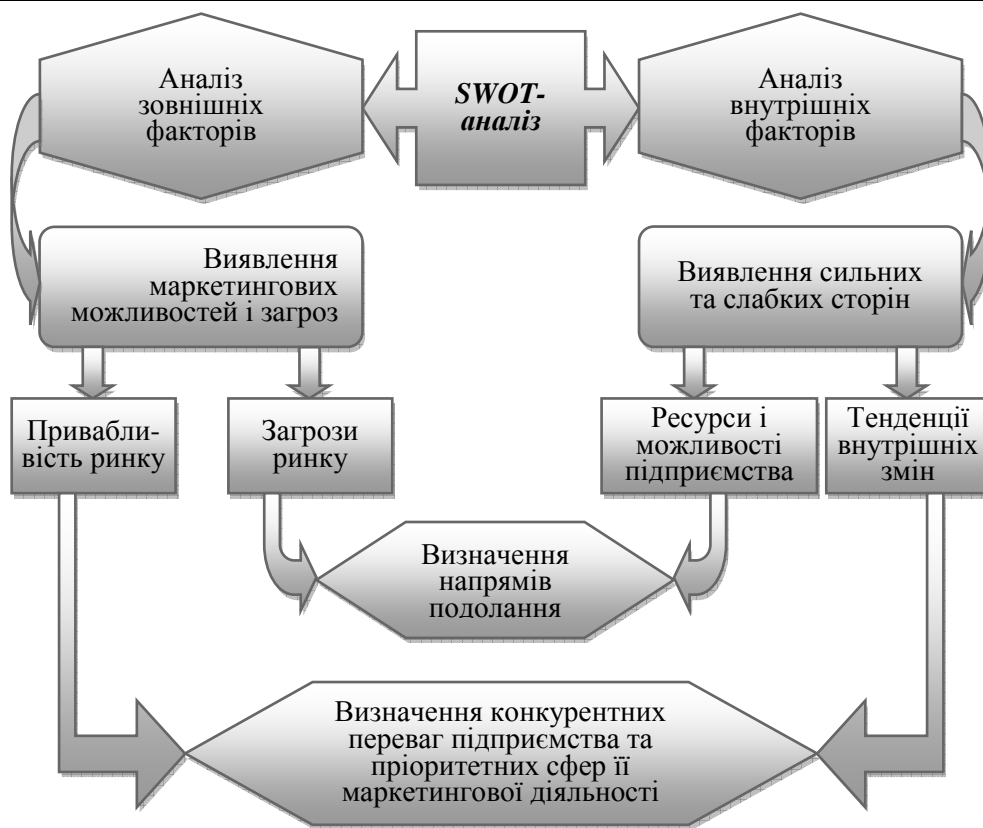

Рис. 1. Процес SWOT-аналізу

Для виявлення найбільш впливових чинників Дж. Вільсон запропонував матрицю, за допомогою якої визначається вплив фактора на підприємство та ймовірність посилення його впливу [2]. Вона представлена в табл. 1.

Таблиця 1

SWOT-аналіз суднобудівельно-судноремонтного комплексу Дунайського регіону

	МОЖЛИВОСТІ "О" – OPPORTUNITIES	ЗАГРОЗИ "Т" – THREATS
ЗОВНІШНЯ СЕРЕДА	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зростання потреби в морських спорудах для розвідки на шельфі Чорного та Азовського морів. 2. Розвиток водної частини міжнародного транспортного коридору № 9. 3. Наявність МТК №7- Дунайського (водного). 4. Необхідність поповнення рибно-промислового флоту новими типами суден. 5. Необхідність в будівництві нових і реконструкції існуючих об'єктів морського транспорту. 6. Розвивається платоспроможний попит на маломірний флот з розвитком туристичного бізнесу в Чорноморському регіоні. 7. Зростання потреби в судноремонті флоту і плавучих інженерних споруд. 8. Потреба в оновленні флоту для ПрАТ «Дунайське морське пароплавство». 9. Вхідження в дію закону України «Про проведення економічного експерименту щодо державної підтримки суднобудівної промисловості» [4]. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загострення внутрішньогалузевої конкуренції. 2. Втрата частини портфеля замовлень у зв'язку з фінансово-економічною кризою. 3. Стрімкий розвиток суднобудування Кореї, Тайваню та Китаю. 4. Збереження лідируючих позицій Японії.

SWOT-аналіз суднобудівельно-судноремонтного комплексу Дунайського регіону

	ПЕРЕВАГИ "S" – STRENGTH	НЕДОЛІКИ "W" – WEAKNESS
ВНУТРІШНЯ СЕРЕДА	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність будівництва різного типу несамохідних та самохідних суден. 2. Наявність багатого досвіду роботи. 3. Наявність великої промислової бази. 4. Виключне географічне положення виробничих майданчиків (близькість до Чорного моря). 5. Наявність достатніх виробничих, технічних, проектних потужностей. 6. Налагоджені довгострокові відносини з основними замовниками та іноземними партнерами. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Накопичення в галузі фізично зношених і морально застарілих основних виробничих фондів. 2. Низький рівень завантаження виробничих потужностей. 3. Низька конкурентоспроможність продукції. 4. Брак власних оборотних коштів 5. Висока трудомісткість виробництва. 6. Кризовий фінансове становище низки підприємств. 7. Більш тривалий виробничий цикл порівняно з іноземними підприємствами. 8. Низька ефективність системи корпоративного управління в сучасних ринкових умовах. 9. Гостра нестача висококваліфікованих професійних кадрів.

Підприємства суднобудівельно-судноремонтного комплексу Дунайського регіону за результатами SWOT-аналізу характеризують більшою мірою слабкості, але в той же час зовнішнє середовище сприятливе.

Найбільш ефективною стратегією є об'єднання з партнерами та створення кластера з метою компенсувати внутрішні слабкості для активної роботи на ринку.

Тобто, об'єднання промислових підприємств в галузі дозволяють припустити, що інтеграція суднобудівельно-судноремонтних компаній в кластер являє собою найбільш перспективний напрям партнерства.

Структурні перетворення суднобудівельно-судноремонтної галузі дозволять створити новий конкурентоспроможний вигляд суднобудівної та судноремонтної промисловості і принципово поліпшити її положення на ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Портер Е. Майкл.* Конкурентная стратегия: Методики анализа отраслей и конкурентов / Майкл Е. Портер; Пер. с англ. 2-е изд. -М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. - 454 с.
2. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навч. Посіб. / За ред. Л.В. Балабанової. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005 – 185 с.
3. Маркетинг: Підручник / Павленко А.Ф., Войчак А.В.; - К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
4. Закон України «Про проведення економічного експерименту щодо державної підтримки суднобудівної промисловості» від 06.09.2012 № 5209-VI.

Беник Н.Г.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ СУДОСТРОИТЕЛЬНОГО-СУДОРЕМОНТНОГО КОМПЛЕКСА ДУНАЙСКОГО РЕГИОНА

В статье выявлены и проанализированы факторы внешней и внутренней среды судостроительно-судоремонтного комплекса Дунайского региона для определения стратегии дальнейшего развития, и проведено его SWOT-анализ для выявления наиболее влиятельных факторов.

Ключевые слова: SWOT-анализ, стратегия развития, кластер, конкурентоспособность.

Benick N.

DEFINING THE STRATEGY OF DEVELOPMENT OF THE SHIPBUILDING AND SHIP-REPAIRING COMPLEX IN THE DANUBE REGION

The article identifies and analyses the factors of external and internal environment which are significant for the shipbuilding and ship-repairing complex of the Danube region purposing to determine the strategy for its further development. The SWOT analysis carried out to identify the most influential factors is described.

Keywords: SWOT-analysis, strategy development, cluster, competitiveness.

УДК 330.111.62

Брайловський І.А.

ПОТЕНЦІЙНІ ВИГОДИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

У статті розглядаються потенційні вигоди, які може отримати суспільство, використовуючи державно-приватне партнерство (ДПП). На думку автора, використання переваг державної і приватної форм власності не просто сумується, а створює додатковий позитивний ефект, за рахунок якого і виникають переваги ДПП.

Ключові слова: державно-приватне партнерство (ДПП), вигоди, взаємодія, переваги.

Постановка проблеми. Використання проектів державно-приватного партнерства є рішенням, яке має багато переваг, але залишається складним для реалізації та розвитку протягом значного періоду часу. Державно-приватне партнерство означає не тільки залучення приватного сектора для фінансування інвестиційних проектів на основі доходів, отриманих від експлуатації об'єктів інфраструктури, але й залучення знань і досвіду управління приватного сектора для реалізації та експлуатації проектів найбільш ефективним способом впродовж обумовленого договором терміну. Все це створює додаткові вигоди, які відрізняють ДПП від просто інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми державно-приватного партнерства розглядаються в дослідженнях Л. Шарінгера, П. Самуельсона, Л.Дж. Гітмана, В.І. Якуніна, М.В. Вілісова, В.Г. Варнавського та інших авторів. Усі вони відзначають ефективність проектів ДПП. Однак, на нашу думку, виокремлення потенційних вигід державно-приватного партнерства ще не знайшло належного відображення в наукових дослідженнях.

Мета статті – виокремити потенційні вигоди державно-приватного партнерства.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі невід'ємною умовою нормального функціонування ринкової економіки є конструктивна взаємодія бізнесу і державних структур. Характер цієї взаємодії, методи і конкретні форми можуть суттєво відрізнитися залежно від і зрілості і національних особливостей ринкових відносин. При цьому держава ніколи не буває вільною від виконання своїх соціально відповідальних функцій, пов'язаних із загальнонаціональними інтересами, а бізнес, у свою чергу, завжди залишається джерелом і мотором розвитку й збільшення суспільного багатства. В останні десятиліття в економіці ряду розвинених країн і країн, що розвиваються, утворюється зовсім особлива якість взаємодії бізнесу і держави, яка звичайно називається партнерством і виходить за рамки як добре відомих дирижизму і патерналізму з боку держави, так і простого використання владними структурами можливостей підприємців для реалізації суспільно значимих цілей. Партнерство, що розбудовується, на відміну від традиційних відносин, створює свої базові моделі фінансування, відносин власності і методи управління.